HØJBY nyt

Lokalnyheder for Højby-Lindvedområdet

Indlæg i Højby Nyt 2008 Nr. 5

Højbys Brandsprøjte og Sprøjtehus

Af: Paul Georg Pedersen, formand for Højby Lokalhistoriske Arkiv.

Ved lov af 2. marts 1861 blev det påbudt landets sogne at anskaffe en brandsprøjte og et sprøjtehold, som skulle være klar til at rykke ud i tilfælde af ildebrand.

Det store gadekær på hjørnet af Højbyvej og Svendborgvej set fra "Lindegården" med sprøjtehuset og den gl. Højby Kro i baggrunden. Sprøjtehuset lå her fra 1875-1909, Kroen brændte ned til grunden den 19. okt. 1941 og gadekæret blev fyldt op i 1936.

Den 12. nov. 1862 havde Sogneforstanderskabet i Højby møde, hvor formanden Knud Rasmussen, "Lindeskovgård", efterfølgende afsender en skrivelse til Odense Amtsråd, hvori han gør disse bekendt med, at forstanderskabet har besluttet at anskaffe en brandsprøjte inden 1. maj 1864, til en pris af 300 rdl. fra Ludvig Rasmussens Sprøjtefabrik i København.

Den 19. april 1864 vil amtet vide, hvor langt man er nået, og sogneforstanderskabet svarer, at såvel stiger som brandhager, spande m.m. er anskaffet, og der er udarbejdet en plan med 28 mand, der stiller med vogne til at befordre mandskab, sprøjte og brandredskaber frem til brandstedet. Sprøjten, der var bestilt til levering 1. marts, ville først blive leveret 18. juli iflg. kobbersmed Christian Knudsen i Odense, som tilsyneladende har været indblandet i leverancen af sprøjten. Pengene til sprøjten er ligeledes parate, da man har opkrævet disse samtidig med pengene til opførelse af sprøjtehuset.

Sogneforstanderskabet tilvejebragte dette beløb ved en ansættelse i skat af den enkelte gårdejer, husmand og husejer i forhold til assurancesummen på vedkommendes ejendom og efter formue og lejlighed.

Til denne sprøjte blev der bygget et hus beliggende på det, vi i dag kender som Banehøjvænget, men da man i 1874 havde trukket de endelige streger til Den Sydfynske Jernbane og det senere sogneråd med Klaus Berntsen i spidsen havde valgt linieføringen lige midt i byen, var man i ekspropriationskommissionen enige om, at sprøjtehuset lå for tæt på banelinien. Det skulle flyttes og kommissionen, der lokalt bestod af Klaus Berntsen og gårdejer Niels Hansen på "Lindegården", bevilgede 80 rdl. til formålet.

Den 15. marts 1875 købte sogneråd af gårdejer Niels Hansen på "Lindegården" en byggegrund for 6 kr. til

En gl. brandsprøjte fra den tid, der, som det ses på billedet, er til at løfte af vognen af 4 mand samt en ekstra spand til at hente vand i. Vi véd ikke, om Højbys sprøjte var af denne type, men vi véd iflg. sogneråds protokollen hvor den er fabrikeret.

sprøjtehuset på hjørnet af Højbyvej og Svendborgvej, dér, hvor der i dag er mekanikerværksted. På dette hjørne lå dengang en meget stor branddam, der strakte sig ud over Højbyvej og ca. 4 meter ind under den nuværende SuperBrugsens facade. Der var derfor ret sumpet og fugtigt, hvorfor Johan Hansen, der havde fået til opgave at opføre huset til sprøjten på dette sted, forlangte 4 kr. mere end den akkorderede sum, der var aftalt, hvilket også blev ham bevilget. Men hvor meget han skulle have for selve arbejdet, melder historien ikke noget om.

På det andet hjørne, dér hvor Dannebrogspladsen ligger i dag, lå dengang helt ud til Højbyvej en lade, der hørte til Højby Kro, og som i øvrigt blev indrettet til rejsestald i 1906. (I daglig tale kaldet kroladen).

I 1909 bliver sprøjtehuset imidlertid endnu engang flyttet, denne gang over Svendborgvej, over mellem den ovenfor omtalte krolade og Bybrønden, som lå dér, hvor lågen ind til Dannebrogspladsen i dag er placeret.

Her lå huset kun i 10 år, for i 1919, sikkert i forbindelse med at Hans Laurits Hansen,"Lindegården"skænkede hele dette hjørne til mindeplads og forærede den til Foreningen Dannebrog, blev huset endnu engang flyttet og nu placeret (klemt inde) mellem Højbyvej 27 og 29, trukket lidt tilbage fra vejen og i dag næsten usynlig.

Der er nok mange, der vil sige, at huset heller ingen betydning har mere, idet Falck jo for mange år siden overtog opgaven med at slukke ildebrande i Højby, og senere, da vi kom ind under Odense i 1970, har det været Odense Brandvæsen, der er kommet os til undsætning i tilfælde af ildebrand.

Men det kunne jo være spændende, hvis vi i Højby havde en sprøjte stående i vort sprøjtehus, som man har så mange andre steder. Men der er ingen i dag, der véd, hvor sprøjten i sin tid blev af og det samme gælder for øvrigt springvandsfiguren "Laura", der i foråret 1943 blev skænket af gårdejer Mads Christian Madsen, "Nørrelund", til opsætning i gadekæret ved kirken, og som hver vinter blev opmagasineret i sprøjtehuset.

Skulle nogen ligge inde med billeder eller oplysninger om både sprøjte, sprøjtehus og springvandsfiguren "Laura", er vi på arkivet meget interesseret.